

Poezija pokreta

*Ono što je jedinstveno za
barata natjam je da ovaj
ples predstavlja način
života. Da bi osoba postala
autentičan plesač, potrebno
je da svakodnevno živi u
skladu sa dubovnim
načelima harmonije uma,
duše i tela.*

*"Kuda ruka kreće, pogled sledi. Kuda pogled vodi,
um sledi. Gde um prebiva, tamo srce sledi.
Tamo gde srce počiva, tu je stvarnost postojanja."*

Abinaja Darshanam

arata natjam (*bharata natyam*) je tradicionalni klasični ples koji potiče iz južnoindijske pokrajine Tamil Nadu. Star je oko 5000 godina, a fragmente plesa i danas nalazimo izrezbarene u

zidinama hramova. Jedan je od sedam klasičnih plesova. Najstariji je oblik svih plesnih formi i smatra se oblikom joge jer poseduje veliku spiritualnu snagu. Poznat je po svojoj gracioznosti, čistoti, sofisticiranosti, suptilnosti, lepotama različitih figura i pokreta. Uzdiže i plesača i publiku u više sfere duhovne svesti.

Pokret, drama i muzika

O poreklu barata natjama govori drevna priča iz Purana, kada su polubogovi zamolili kreatora univerzuma Brama da sastavi vedu koja će biti razumljiva običnom čoveku. Tako je Brama sastavio natja-vedu, koja u sebi sadrži ostale četiri vede. Iz rig-vede je uzeo reči, iz ajur-vede pokrete, iz sama-vede muziku, a iz atarva-vede različita osećanja. Nakon toga, Brama je zamoлио sveca Baratu da zapiše natja-vedu i da njeno znanje proširi na planeti Zemlji. Tako je nastala natja šastra - nauka o pokretu, drami i muzici. Ona opisuje sve gestove, položaje tela, filozofiju plesa, pravilno izvođenje, kostim, šminku, nakit, scenu, pa čak i publiku (jer i publika mora posedovati određene kvalifikacije).

Naziv barata natjam (*bharata natyam*) potiče od korena reči bha- što znači zanos, osećanja (*bhava*); ra - melodija (*raga*); ta - ritam (*talam*). Natyam - znači ples. Takođe

je dobio naziv i po svecu Barati.

Najpoznatiji i najbolji kosmički plesač je Šiva, koji daje potrebne blagoslove da bi se ovaj ples izvodio u pravom raspoloženju.

Barata natjam se deli na tri grupe: nrita, nritja i natja. Nrita (*nritta*) su ritmički elementi. Dočaravaju govor ritma kroz pokrete tela. Nritja (*nritya*) dočarava poetična značenja uz pomoć gestikulacije, mimike, izražavanja emocija i različitih položaja tela. Natja (*natya*) je kombinacija nrite i nritje. Postoji 120 osnovnih položaja tela i 108 položaja ruku. Sve ovo je upotunjeno pokretima glave, vrata i očiju.

Božanski ples

Teme o kojima ples govori su mitološke i baziraju se na spisima poput Mahabharate i Ramajane. Često se stihovi pesme na koju se pleše predstave publici zajedno sa osnovnim pokretima, kako bi publika imala bolje razumevanje plesa. Ples je veoma dinamičan i precizan. Razvija osećaj svetosti prostora, jako je centriran, balansirani i geometričan. Zahteva stalnu praksu, dobru koordinaciju pokreta i fizičku izdržljivost.

Način izvođenja u barata natjama možemo nazvati i glumom, jer je mimika od suštinske važnosti da bi se prenelo raspoloženje i tema o kojoj ples govori. To je pozicija koja je pretočena u pokret. Predstavlja spoljašnju manifestaciju dubokih unutrašnjih osećanja.

Tradicionalno, ples su izvodile devojke koje su se nazivale deva dasi (služkinje bogova). One su pripadale porodicama hramskih plesačica, i ceo svoj život bi posvećivale tome živeti u hramu.

Njihov ples je bio neizostavni deo svakodnevnih rituala obožavanja božanstava, i imale su veoma visok i cenjen položaj u društvu. Njihova tela su bila most koji povezuje ljudsko sa božanskim. Od malena se bile obučavane u 108 vrsta umetnosti koje su poznavale do savršenstva. Niko nije imao pristup hramu kada su one izvodile svoj ples za božanstva.

Važan je ples, ne onaj ko ga izvodi

Svoj procvat barata natjam doživljava tridesetih godina prošlog veka, kada je postao dostupan očima običnih ljudi, izvan hramskih zidina. Tada su počela prva prenošenja znanja i tehnika plesa devojkama koje nisu bile iz porodica deva dasija. Danas se ples izvodi kako u duhovnom i ritualnom tako i u svakodnevnom životu ljudi.

Osnovno pravilo barata natjama je: "Važan je ples, ne onaj ko ga izvodi." Plesač je kanal, receptor. To je proces sublimacije ega. Plesač dopušta da bude instrument u rukama božanstva za koje pleše, i ako je iskren u tome može imati visoke duhovne samospoznavje. Ovo daje barata natjamu duhovnu formu.

Naučni aspekt plesa ukazuje na težnju za dostizanjem savršenstva telesne tehnike, simbola i ritma. Filozofski aspekt govori o traganju duše za božanskim. Simbol je estetskog savršenstva. Muzika za ples se izvodi uživo, a instrumenti koji ga prate su sitar, tambura, mridanga, vina, table, flauta, činle. Obično ga pleše samo jedan plesač, par ili cela grupa, ako se radi o drami.

O autoru teksta...

Violeta Purhmajer (Venu Rati), oduvek je bila fascinirana Indijom. Još kao devojčica pohađala je časove joge kod Jasmine Puljo. Prvi kontakt sa barata natjamom desio se 1994. godine kada je imala priliku da prisustvuje plesnom nastupu u ambasadi Indije u Beogradu. Potpuno fascinirana plesom odmah je osetila da je pronašla ono za čim je tragala i odlučila da što pre počne da uči. Tako je započela svoju edukaciju, koja se samo šest meseci kasnije nastavila u Indiji. Violeta je u Indiji provela četiri godine učeći u poznatoj školi Triveni Kala Sangam u Nju Delhiju. Kako sama kaže, te četiri godine su bile najlepše u njenom životu. Putovala je po celoj Indiji potpuno očarana kulturom, arhitekturom i koloritom te zemlje i prijateljskim ljudima. Osećala se tako blisko i povezano, kao da je tu rođena. Veliki deo vremena je takođe posvetila studiranju vedске filozofije, meditaciji i obilasku čuvenih hramova. Violeta se iz Indije vratila kao diplomirani instruktor barata natjam plesa, sa željom da njegove lepote podeli drugima. U Beogradu drži časove plesa. Nastupala je puno puta širom Srbije, Hrvatske, Nemačke i Indije. Jednom u dve godine odlazi u Indiju radi usavršavanja svog umetničkog i duhovnog razvoja.

